

november, 2011.

Izdavač:

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti

Dizajn i prelom

Slađana Bajić-Bogdanović

Štampa

DPC, Podgorica

Tiraž

300

Ova publikacija objavljena je uz podršku Agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena – UN Women, u okviru projekta „Unaprjeđenje ekonomskih i socijalnih prava žena u Srbiji i u Crnoj Gori“. Projekat se sprovodi uz finansijsku podršku Vlade Kraljevine Norveške.

Stavovi izraženi u ovoj publikaciji pripadaju isključivo autorima i ne predstavljaju nužno stavove UN Women, Ujedinjenih nacija, ili bilo koje druge organizacije pod okriljem UN-a.

This publication was produced with support from the United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women - UN Women, in the framework of the project “Advancing Women’s Economic and Social Rights in Serbia and Montenegro”. The project is implemented with funding from the Government of the Kingdom of Norway.

The views and analysis contained in the publication are those of the authors and do not necessarily represent the views of UN Women, the United Nations or any of its affiliated organizations.

KA POLITICI RODNOG BUDŽETIRANJA U OPŠTINAMA CRNE GORE

MINISTARSTVO ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA
Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti

sadržaj

Uvod	7
Bar	9
Budva	29
Herceg-Novi	41
Nikšić	53
Pljevlja	63

U V O D

„Rodno budžetiranje predstavlja uvođenje aspekta rodne ravnopravnosti u proces utvrđivanja budžeta. Podrazumijeva rodno zasnovanu procjenu budžeta, unošenje rodne perspektive na svim nivoima procesa utvrđivanja budžeta i raspodjele prihoda i rashoda radi unaprjeđivanja rodne ravnopravnosti“

(Savjet Evrope, 2005. godine)

Rodno budžetiranje je jedna od strategija usmjerenih na rodnu ravnopravnost i čini sastavni dio šire strategije usmjerene na smanjenje neravnopravnih odnosa moći u društvu. Rodno budžetiranje utvrđuje uticaj vladine potrošnje i prihoda na društveno – ekonomski položaj žena i muškaraca i ukazuje na mjesto gdje raspodjela državnog i opštinskog novca ne uzima u obzir specifične potrebe žena i muškaraca, što predstavlja prvi korak u reformi politika koje nijesu u dovoljnoj mjeri rodno odgovorne. Rodno budžetiranje ukazuje na to da politike rodne ravnopravnosti mora pratiti i uvođenje rodne perspektive u budžetski proces, čime se ojačava veza između različitih politika vlade i njene budžetske politike.

U ovom materijalu na jednom mjestu objedinjene su analize budžeta četiri crnogorske opštine, Budva, Herceg Novi, Nikšić i Pljevlja, sa aspekta raspodjele sredstava nevladinim organizacijama i sportskim društvima. Takođe, u materijalu je prezentirana i analiza stanja, dobijeni podaci će biti jedan od pokazatelja u kom smjeru treba djelovati ubuduće, koja je sprovedena u Opštini Bar kojom je obuhvaćeno 185 ispitanika/ca.

Ovaj materijal je proistekao kao jedna od aktivnosti projekta „Unaprjeđenje radnih i ekonomskih prava žena u Crnoj Gori“ koje Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava implementira uz finansijsku podršku Razvojnog fonda za žene Ujedinjenih nacija – UNWOMEN.

IZVJEŠTAJ O ANKETI SPROVEDENOJ MEĐU GRAĐANIMA I GRAĐANKAMA BARA O PROCESU USVAJANJA OPŠTINSKOG BUDŽETA

UVOD

U okviru projekta “Rodno budžetiranje u Crnoj Gori”, predviđena je analiza budžeta opštine Bar, koja će poslužiti kao ogledni materijal za dalje aktivnosti koje će se preduzimati u Crnoj Gori na putu uvođenja „orodnjenih“ budžeta.

Na osnovu prethodnih saznanja i uporednih iskustava trebalo je uraditi analizu postojećeg stanja, a to je moguće jedino ako se raspolože validnim pokazateljima. Iz tih razloga je izvršeno anketiranje građana i građanki u opštini Bar, pa će dobijeni podaci nakon obrade biti jedan od pokazatelja u kom smjeru treba djelovati ubuduće, odnosno na koji način treba usmjeravati sljedeće aktivnosti.

Treba naglasiti da je anketa bila anonimna, da je sadržavala 14 pitanja, a da je popunjavanje u određenom broju slučajeva vršeno uz prisustvo anketara.

Takođe je značajno imati na umu da je istraživanje rađeno u periodu od 15 – 20. novembra 2010. godine, na uzorku od 185 ispitanika/ce, a da je 15 anketa vraćeno nepopunjeno, pa je sociološka analiza urađena na 170 anketiranih.

Karakteristično je da su sve nepopunjene ankete vraćene iz iste organizacione cjeline – Uprava za prihode, Područno odjeljenje Bar.

U anketi su učestvovali/e:

- Zaposleni/e u javnim preduzećima i ustanovama (Komunalne djelatnosti, Vodovod, Radio Bar, osnovne i srednje škole, fakulteti, Dom zdravlja)
- Učesnici/e javne rasprave po Nacrtu Statuta Opštine,
- Predstavnice/i NVO i drugih organizacija,
- Zaposleni/e u državnim organima,
- Zaposleni/e u „Luka“ Bar, Kontejnerski asaobraćaj, Željeznici CG, Telekomu.
- Bivši zaposleni iz preduzeća koja su u stečaju („Primorka“ „Barsi“ „Košuta“ „Bartanzit“),
- Zaposleni/e u privatnim trgovinskim objektima,
- Stručna služba Biroa rada,
- Penzionerke/i,
- Nezaposleni/e prijavljeni/e na Birou rada.

Treba istaći i činjenicu da je posjećenost javnim raspravama po Nacrtu Statuta, u mjesnim zajednicama koje su organizovane u ovom periodu, a koje su posjetile predstavnice ovog tima, bila veoma slaba, pa je iz tih razloga organizovano anketiranje na ovakav način, odnosno prošireno je istraživanje i na građane/ke koji nijesu direktno učestvovali u javnoj raspravi.

Inače, predviđena aktivnost je podrazumijevala terenski rad i istovremenu analizu o zainteresovanosti žena i muškaraca za prisustvo javnim

raspravama. Činjenica, da je u toku rasprava o Nacrtu Statuta, činila se kao dobra prilika da provjerimo, između ostalog, brojnost i aktivnosti žena i muškaraca na javnim raspravama, načinu njihovog učešća, razlike u komunikaciji i shvatanju problema, pitanja i prijedloga koje dostavljaju. Smatrali smo da ove podatke možemo uzeti kao generične za bilo koju javnu raspravu i da rezultate i nalaze možemo iskoristiti za dobijanje sveukupne slike u opštini kada je prisustvo žena i muškaraca na javnim raspravama u pitanju.

Poslovi oko razrade metodologije, uzorkovanja, anketiranja, prikupljanja materijala i analize, tj. njihove obrade povjereni su dijelu Radnog tima za praćenje realizacije „Lokalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti“ u sastavu: Milojka Glišić, savjetnica za socijalnu i dječju zaštitu i rodnu ravnopravnost u Opštini Bar, Vesna Radonjić, dip. psihološkinja i Branka Vlahović, pravna savjetnica u kancelariji Sindikata.

Za analizu dobijenih statističkih podataka angažovana je mr Bojana Dimić, saradnica na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, na predmetu Statistika.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA - KOLIKO SU INFORMISANI GRAĐANI BARA O BUDŽETU OPŠTINE BAR

Metodologija istraživanja

Istraživanjem je bilo obuhvaćeno ukupno 170 ispitanika, starosne dobi od 18 do 70 godina, i stepena obrazovanja od osnovnog do magistra nauka. Što se tiče polne strukture – žene su više zastupljenje – 62,4% dok muškarci čine 37,6% ukupnog uzorka. Najčešći su bili ispitanici sa

SSS – 45,3%, zatim sa VSS - 33,5%, sa VS – 10%, III stepen -5,9%, osnovno -2,4% i magistri -1,2%. Što se tiče radnog statusa, zaposleni su bili zastupljeni sa 52,4%, nezaposleni sa 44,1% i penzioneri sa svega 2,4%.

Uzorak je prilagođen stvarnom stanju, odnosno području na kojem je rađen pa, u značajnoj mjeri odslikava stanje u populaciji na teritoriji opštine, ali i ukupno u Crnoj Gori. Prvobitna ideja se odnosila na korišćenje reprezentativnog uzorka, ali usljed tehničkih poteškoća, kao na primjer, neočekivano slabog odziva građana i građanki na javnim raspravama o Statutu u hodu smo mijenjali pristup. U datom vremenskom intervalu, podaci koje imamo na raspolaganju su jedini do kojih smo mogli doći i koji su nam se prigodno našli pri ruci. Napominjemo da su prigodni podaci lako dostupni ili nekad jedino dostupni. Prigodni uzorak ne odgovara strogim kriterijima reprezentativnosti, ali to ne znači da ne može biti reprezentativan i da se iz njega ne mogu dobiti odgovarajući pokazatelji. Kako se on može smatrati reprezentativnim kad vršimo istraživanja koja se odnose na funkcionalne i dinamičke osobine pojedinca ili grupa, mišljenja smo da istraživanje, u ovakvom obimu, sa prigodnim uzorkom predstavlja dobru polaznu osnovu za prikupljanje podataka, njihovo procesuiranje, analiziranje i preporučivanje daljih aktivnosti kada je u pitanju stepen informisanosti građana i građanki Bara o opštinskom budžetu.

Objektivno gledano, ovo ispitivanje je pokazalo kakvo nam istraživanje predstoji u narednom periodu.

Šest (6) pitanja je bilo zatvorenog tipa, a osam (8) pitanja je tražilo otvorene odgovore i pojašnjenja, kako bi se stekao bolji uvid u stavove i znanja ispitanika, te u određenom stepenu, poslužila kao kontrolna.

Trudili smo se da upitnik bude jasan, neopterećen pitanjima, a da sa druge strane, omogućiti analizu koja će olakšati formiranje daljih pravaca aktivnosti i formiranja valjanih preporuka.

Svi učesnici/e u istraživanju su dobile upitnik sa ukupno 14 pitanja. Upitnik je garantovao anonimnost i ispunjavan je uz prisustvo anketara.

Prikaz dobijenih podataka

1. Da li ste se ikada susreli sa terminom “budžet opštine” i da li znate šta to znači? DA NE

Od ukupnog broja ispitanih (170), 81,2% ispitanika/ca se izjasnilo da je čulo za termin „budžet opštine“, a 18,2% nije. Od toga 48% su bili muškarci, a 52% žene. Od ukupnog broja ispitanika potvrdno je odgovorilo 78%. U toj grupi je bilo 34% muškaraca, a 66 % žena.

Za termin „budžet opštine“, od ukupno zapošljenih anketiranih žena 51, ili 33% izjasnilo se sa „da“. Sa „da“ se takođe izjasnilo i 35 nezapošljenih žena, što u procentima iznosi 26,3%.

Ukupno gledano o ovom pitanju su mnogo više informisani zapošljeni građani od nezapošljenih - zapošljeni uglavnom imaju bolje informacije, što se vidi iz dobijenih odgovora.

Dalje, generalno gledano, žene su informisanije o samom pojmu budžeta. Od ukupnog broja žena koje su anketirane (104), 55 su zapošljene, što iznosi 53%, i one su u velikom broju rekly da znaju šta je „budžet opštine“ – 49%. Nezapošljenih žena je bilo 46, 1 je bila penzionerka, dok se dvije nijesu deklarirale u ovom dijelu. One su se izjasnile na sljedeći način: da im je termin „budžet opštine“ poznat, rekly je 37 žena, ili 35,5%.

Kao značajan faktor se pokazala i školska sprema. Ispitanici sa višom i visokom školom su svi čuli za budžet, dok 25% gradjana sa SSS nije. Ispitanici sa III stepenom i osnovnim obrazovanjem nijesu čuli za budžet opštine u 70% slučajeva.

Interesanto je da medju ženskom populacijom – 10% ispitanica, a među muškarcima 30% ne poznaje ovaj termin. Nameće se zaključak da se žene više interesuju za pitanja budžeta i finansija od muškaraca.

2. Ako je odgovor na prethodno pitanje DA, gdje ste čuli za to?

Većina ispitanika koji su čuli za budžet je bila informisana putem medija (radio, tv, internet, štampa itd) – 54,7%, a 21,8% je čulo u krugu porodice, na poslu, na fakultetu, od prijatelja i sl.

Ako se odgovori posmatraju po polnoj strukturi, 69% žena se izjasnilo da su informisane preko medija, a 30% na poslu ili u krugu porodice.

Dakle, mediji su sredstvo koje žene najviše koriste da se informišu o trendovim i zbivanjima.

3. Znete li koji su dijelovi budžeta Opštine?

Većina ispitanih tj. 79,4% ne zna tačno koji su dijelovi budžeta, većinom su odgovarali sa; ne znam ili ostavljali bez odgovora, 20,4% ispitanih je dalo tačan odgovor. Među onima koji su dali tačan odgovor, većinu čine zapošljeni ispitanici – 80%. Takođe, i obrazovni nivo se pokazao značajnim, jer - 73% onih koji su dali tačan odgovor čine visokoškolci, 23% srednjoškolci, ispitanici sa III stepenom i osnovnim obrazovanjem nijesu dali ni jedan tačan odgovor.

Samo 22 ispitanice su se izjasnile da znaju od čega se sastoji budžet, što čini 25% ženskog uzorka. Ukrštanjem nalaza pitanja 1 i pitanja 3, dolazi se do zaključka da su nalazi ovog pitanja kontradiktorni sa podatkom da žene tvrde da znaju šta budžet znači (pitanje 1.) Nameće se

zaključak da su žene sklone da prihvate neki termin kao poznat, ali da iz nekog razloga nemaju dovoljno saznanja o pojedinostima koje se na njega odnose.!

4. Kako se donosi budžet Opštine?

Na ovo pitanje je 44,1% ispitanih odgovorilo tačno u širem smislu tj. pokazali su da razumiju način na koji se donosi budžet, dok 55,9% ispitanih ne zna kako se donosi budžet ili nijesu odgovorili na pitanje. Opet su zapošljeni bolje informisani od nezapošljenih: 67,5% onih koji znaju čine zapošljeni, a nezapošljeni 29,7%. Takođe, sa porastom stepena obrazovanja raste broj onih koji znaju kako se donosi budžet (osnovno obrazovanje i III stepen - 4%, SSS-36,9% i VSS-58,9%), a sa smanjenjem stepena obrazovanja raste broj onih koji ne znaju kako se donosi budžet (VSS- 35%, SSS – 53%).

Od ukupnog broja žena uključenih u istraživanje 48% zna kako se donosi budžet, informisanost i ovdje raste sa porastom stepena obrazovanja, među onima koje znaju najviše je sa visokom stručnom spremom - 38%.

5. Čemu služi opštinski budžet?

Od ukupnog broja ispitanih 42,9% se izjasnilo da ne zna ili nije dalo odgovor. Ostalih 57,1% dalo je odgovor kojim su pokazali da razumiju čemu služi opštinski budžet. U ovu kategoriju je uvrštena široka lepeza odgovora od onih najširih - „služi funkcionisanju lokalne samouprave“ do onih u kojima se nabroja šta se sve finansira iz opštinskog budžeta (kapitalne investicije, infrastruktura grada, plate zaposlenih, socijalna davanja, stipendije, finansiranje projekata itd). Kao i kod prethodnog odgovora, nivo obrazovanja i radni status su se pokazali značajnim faktorima: kod nezapošljenih – 58,6% ne zna čemu služi opštinski budžet, a

41% zna, kod zapošljenih je obrnuta situacija – 29,2% ne zna, a 70,7% zna.

Što se tiče žena, 58% je pokazalo da razumije čemu služi budžet, a i kod muškaraca je slična situacija - njih 60% ima to saznanje.

Pri tome treba imati na umu neke od karakterističnih odgovora koje su dale žene: „za opštinu“, „za održavanje gradske infrastrukture i finansiranje svih ustanova koje su pod lokalnom samoupravom“, „za finansiranje potreba opštine“, „za finansiranje opštinskih organa, činovnika i dr.“, „nama građanima“, „funkcionisanju lokalne samouprave“, „za potrebe građana“, „valjda za neke zajedničke potrebe građana“, „vjerovatno za sređivanje infrastrukture“, trebalo bi za rješavanje problema u opštini, komunalne, putne infrastrukture, vodovoda i sl.“, „za plaćanje sredstava (za sve)“, „za finansiranje potreba grada“, „pretpostavljam čemu služi, ali nijesam sigurna da se pravilno koristi“, „da bi se izdvojila sredstva za ulaganje u razvoj opštine. Opština izdvaja sredstva za sport, za izgradnju, možda pomaže i pojedincima“, „finansiranje preduzeća, prema troškovniku“, „boljem uzimanju od građana“, „za opštinu, plate i građane“, „za razne opštinske programe“, „nijesam osjetila da je poslužio za moj „boljitak““, „za finansiranje plata, stipendija i projekata“, „za finansiranje činovnika i drugih trazenih stvari“, „za planiranje opštinskih aktivnosti, razvoj grada i investicije“, „za uređenje grada, dolazak delegacija u grad, za socijalna davanja, nagrade za najbolje učenike, za sportiste i penzionere“, „za socijalna davanja, za finansiranje školstva, zdravstva“, „javnim rashodima opštine“, „mogu da pretpostavim“, „da se raspodijeli“, „za raspodjelu stipendija, NVO,...“, „za opravdanje kuda odlazi novac“, „da se obogate pojedinci“, za servisiranje javnih troškova i kapitalnih projekata“, „za ostvarivanje poboljšanja grada Bara kroz inicijative, projekte i sl.“, „da bi se pokrili svi planirani troškovi u toku jedne godine“, „plan za potrošnju novca“.

6. Čija su sredstva u budžetu Opštine?

Na šesto pitanje je svega 27,6% ispitanih odgovorilo da ne zna ili nije dalo odgovor na pitanje, dok je većina, odnosno 72,4% ispitanih pokazala da ima svijest o tome čija su sredstva u budžetu. Interesantan podatak je da od onih koji su se izjasnili da ne znaju - 64% čine mlađi od 35 godina, što upućuje da su stariji građani bolje informisani, ili su radije odgovarali na ovo pitanje, jer većinu (63%) onih koji su odgovorili tačno čine stariji od 35 godina. Najčešći odgovor je bio – građana Bara, zatim: poreskih obveznika, opštinska, državna, naša, moja. U tačne odgovore su uvršteni i oni odgovori koji su izražavali kritiku ili vrjednosni sud, na primjer: sredstva su predsjednika opštine, nekolicine privilegovanih, „naša“, samo opštinska, a ne građana isl. Ovi komentari su važni jer pokazuju nezadovoljstvo ispitanih, ali njihov broj čini svega 5% ispitanih.

Što se tiče žena, 75% ispitanica je pokazalo da zna čija su sredstva u budžetu, a od njih većina ima više od 35 godina. Ovdje je potrebno staviti akcenat na to šta su žene odgovorile i njihovi odgovori su posebno izanalizirani, jer mogu dati smjernice o tome koliko stvarno znaju o budžetu (na prvo pitanje ih je većina odgovorila da zna šta je budžet, pa ovo može da posluži kao kontrolno pitanje). Takođe je karakteristično da se unutar ovoga odgovora miješaju i odgovori na nepostavljeno pitanje odakle pristižu sredstva u budžet, odnosno kako se puni budžet.

I opet, kad vidimo koliko znaju ili ne znaju, mogu se preporučiti dalje aktivnosti ka njima, u smislu korišćenja tog znanja i njegovog usmjeravanja ka konačnom cilju, ili „edukaciji“ usmjeravanjem posebnih informacija na žensku populaciju.

Odgovori su glasili:

- trebalo bi da budu građana!; -građana?! - građana opštine; -građana-lokalne samouprave; -to su sredstva koja narod uplaćuje, npr.

Putem poreza i drugih obaveza, a služe opštini; -porez,takse...; -državna; -građana Bara; -opštinska; moja;-građana; -državne kase;- državnih organa; -valjda grada; -građana te opštine; -građana; -građana grada; - SO Bar i trebalo bi svih građana poreskih obveznika; -vjerovatno opštinska? -Građana Bara; -građana opštine; -to su sredstva grada koja su se slila u opštinsku kasu; -opštinska;-naša to jest opštine Bar; -Budžet se jednim dijelom puni od sredstava svih građana te opštine putem poreza doprinosa i raznih taksi; -naša; -Milova i Filipova, -sredstva su od ubiranja poreza od građanstva, porez od firme, prodajnih i ugostiteljskih objekata, -sredstva se ubiraju od građana, i trebalo bi da budu potrošena u opštem interesu svih, - javnih i privatnih sektora; -građana; -mislim da ga uplaćuje vlada Crne Gore; - sredstva su ljudski resurs.

Dakle, vidljivo je da veći dio odgovora žena (59,29%) pokazuje da znaju stvarno porijeklo sredstava i čija su ona, odnosno kome su namijenjena i za šta se koriste, kao i odakle dolaze. Zato se pojavljuju i odgovori tipa „moja“, „naša“, i sl. Međutim, provejava i dio političkih neslaganja sa načinom upravljanja sredstvima, kao i mišljenja iz prethodnih vremena kada su sredstva bila centralizovana u državnoj kasi i kada su se raspoređivala “odozgo“. Važna je činjenica da žene, uglavnom znaju odakle se puni opštinski budžet, odnosno odakle potiču sredstva. Značajno je izdvojiti i jedno mišljenje da su „sredstva ljudski resurs“, što pokazuje pozitivan odnos prema sticanju novih znanja i napredovanju, ali istovremeno znači da bi ova potencijalna znanja koja su žene pokazale trebalo na mnogo bolji način iskoristiti i uz odgovarajuću obuku usmjeriti na veći aktivizam u zajednici.

7. Kako se troše sredstva planirana budžetom Opštine?

54,1% ispitanih se izjasnilo da ne zna kako se troše budžetska sredstva, dok je 44,7% dalo objašnjenje kako se troše. Od 76 ispitanika koji su dali

neko objašnjenje, 19 je onih (25%) koji su izrekli kritike odnosno izrazili nezadovoljstvo načinom na koji se troši budžet. Odgovori su bili vrlo raznoliki od – „nenamjenski“, „neracionalno“, „po ključu ili vezi“ do – „to samo zna opština ili predsjednik“. Trebalo bi se osvrnuti i na podatke da se više od polovine ispitanih izjasnilo da ne zna kako se troši, što ne pokazuje samo da li su informisani ili ne, već može da pokaže i njihov vrjednosni sud, koji su oni nagovijestili kroz odgovore: nisam upućen, o tome nemam saznanja.

Što se tiče žena, 43% je pokazalo da zna kako se troši budžet. Ovdje je potrebno izanalizirati odgovore, jer ako se oni uporede sa prethodnim odgovorima, onda je jasno da postoji dosta nezadovoljstva načinom upotrebe sredstava. Vidljivo je da preovladava negativan sud o tome.

Karakteristični su odgovori: -za sve potrebe te opštine; -nepravedno; -za plate zapošljenih i dalje ne znam, možda za uređenje “šminke” za zgradu i oko zgrade opštine; -u skladu sa finansijskim planom i drugim odlukama; -kako odluče organi opštine; -planom Opštine; -programima; -kao što i sama riječ kaže trebalo bi planski!; -pa nedovoljno dobro, jer treba više ulagati u razvoj ostalih mjesnih zajednica, a ne samo u centru; -suludo; -odlučuje Skupština; -kako kome treba; -po potrebi i vezama; -nadam se racionalno i kad treba; -da se obogate pojedinci; -po utvrđenom planu i dogovoru (trebalo bi tako); -valjda namjenski; -većinom preko veze, a ponešto i gdje treba ili mora; -trebalo bi namjenski; -po unaprijed određenim pravilima SO; -po odluci Skupštine; -putem plana; -namjenski putem plana kojim su i predviđena; -kako vlast rasporedi; -zasjedanjem sjednice trebalo bi?; -troše se; -po planu; -nisam upućena; -o tome malo znam; -shodno planu potrošnje; -nijesam u prilici da znam i vidim; -kako je što prioritarno tako se troše; -kao i sve u našoj zemlji, na pravi način i na prave ljude ne sigurno; -kako njima odgovara; -to pitajte predsjednika države i vlade i gradonačelnika; -po planu; -nije

mi poznato; -troše se vjerovatno procentualno mjesnim zajednicama za sitan i krupan inventar opštine itd; -nemam uvid u to; -planski; -za to se donosi odluka u skupštini. Na sve potrebne rashode u opštini; -planski; -slabo se plaćaju radnici; -to građani ne znaju; -neracionalno mislim; -nenamjenski; -nijesam dovoljno informisana.

8. Da li ste nekad učestvovali u kreiranju budžeta Opštine? DA NE Ako jeste, na koji način ste učestvovali?

94,7% ispitanih se izjasnilo da nikada nije učestvovalo u kreiranju budžeta, a svega 7 ispitanika su nekada imali to iskustvo. Samo je jedan (1) ispitanik (muškarac) dao objašnjenje da je učestvovao kao politički aktivista.

Dakle, u uzorku od 170 ispitanika/ca nije bilo nijedne žene koja je učestvovala u kreiranju budžeta!

9. Da li ste nekad učestvovali u javnoj raspravi povodom donošenja budžeta Opštine? DA NE Ako jeste, na koji način?

96,5% ispitanih nije nikada učestvovalo u javnoj raspravi povodom donošenja budžeta, od 4 ispitanika koji su nekada učestvovali samo je 1 ispitanik (isto kao u 8. pitanju) dao objašnjenje da je učestvovao kao politički aktivista.

Dakle, u uzorku od 170 ispitanika/ca nije bilo nijedne žene koja je učestvovala u javnoj raspravi povodom donošenja budžeta.

10. Da li mislite da bi proces donošenja i usvajanja budžeta mogao da bude više javan? DA NE

77,6% ispitanih se izjasnilo da bi proces donošenja budžeta mogao da bude više javan, a 18,8% ne misli tako. Od 132 ispitanika koji su odgovorili sa DA njih 56 je dalo prijedlog na koji način: 24 ispitanika

smatra da su mediji (radio, Bar info, Barske novine, dnevna štampa, TV isl.) najbolji način da se građani upoznaju, dok 32 ispitanika smatra da to treba uraditi kroz veću angažovanost Opštine i mjesnih zajednica organizujući javne rasprave, tribine, seminare i slične stvari za građane. Interesantno je da 70% onih koji su odgovorili sa DA čine žene.

Dalje, kada su u pitanju odgovori koje su dale žene, i tu se javlja veoma interesantan pristup. Naime, 90% žena koje su ispitane smatra da bi ovaj proces mogao biti više javan, a kao glavno sredstvo informisanja predlažu medije – 69%, dok 30% smatra da bi bilo bolje putem javnih rasprava, tribina isl. Većina žena, dakle, predlaže da budu svjedoci javnosti rada Opštine iz svojih domova, što može da ide u prilog činjenici da one imaju manje vremena i kombinuju svoje radne obaveze u kući sa društvenom potrebom da budu informisane. Nameće se pitanje zašto žene ne učestvuju u javnim raspravama ako trećina njih smatra da su javne rasprave dobro sredstvo za poboljšanje transparentnosti?!! U daljoj analizi nameće se zaključak da je nedovoljno dobro informisanje i pozivanje na javne rasprave, da nema navike, odnosno opšte kulture za učešće u javnim raspravama, da žene pogotovo nijesu pozvane da „budu tamo“, nego da im je mjesto kod kuće gdje mogu pratiti informacije iz medija. Ovo je očigledno kulturološko naslijeđe i govori o potrebi osvješćivanja žena za njihovo aktivno učešće kod donošenja značajnih odluka u zajednici, koje se reflektuju i na njihov status.

11. Da li ste zadovoljni načinom na koji se troši budžet Opštine?

DA NE

Većina ispitanih nije zadovoljna načinom na koji se troši budžet – 74,7% (127 ispitanih), a 15,3% (26) se izjasnilo da je zadovoljno (17 ispitanika =10% nije odgovorilo na ovo pitanje) Kako se većina izjasnila da nije zadovoljna, to je i većina komentara izražavala kritike. Međutim

i kritički komentari se mogu podijeliti na dvije grupe: oni koji samo izražavaju kritiku, npr: „neplanski i nenamjenski se troši“, „nepravilna raspodjela“, „troši se na površne stvari a ne na važne“, „nepotrebno rasipanje“. Druga grupa komentara izražava kritiku, ali i daje konkretne prijedloge šta bi moglo bolje: „ulagati u nova radna mjesta“, „finansiranje pripravničkog staza i stipendija za studente i postdiplomce“, „više ulagati u infrastrukturu i DUP-ove“, „parkovi za djecu“, „više ulagati u sport“ itd.

Među pozitivnim komentarima je najčešći bio – da je urađeno dosta pozitivnih stvari na uređenju grada.

Kada sumiramo rezultate, vidljivo je da se svega 14% ispitanica izjasnilo da je zadovoljno načinom kako se troši budžet, što znači da je 86% nezadovoljno. Većina komentara koji su izražavali kritiku već su navedeni, ali je bez obzira na manju brojnost konkretnih prijedloga za usmjeravanje budžeta, ipak veoma bitan pokazatelj shvatanja stvarnih potreba, to što je dio odgovora bio veoma precizan. I ovdje se nameće zaključak o „ženskom“ viđenju potreba. One se odnose na djecu obrazovanje i nova radna mjesta (opet uslovno za porodicu i nove naraštaje).

12. Da li imate informaciju da je u budžetu vaše opštine predviđeno finansiranje projekta koji direktno utiče na kvalitet života žena i muškaraca? DA NE

Većina ispitanih je odgovorila sa NE – 84,7%, a 8,8 je odgovorilo sa DA. Od 15 ispitanika koji su odgovorili potvrdno samo je jedan napisao o kom se projektu radi, u pitanju je „Njega starih lica“. Ispitanik koji je znao tačan odgovor je bio muškarac.

Ovo znači da žene znaju šta je budžet, ali da su nezadovoljne njegovom realizacijom, i što je najvažnije ne znaju konkretne detalje. Najznačajnije je što su ovi odgovori pokazali da nema dovoljno informacija

o projektima uopšte, i njihovoj implementaciji, kao ni načinu podjele i javnosti primjene. Ovakav odgovor potvrđuje naprijed navedenu tezu o nedovoljnoj transparentnosti projekata koji se finansiraju iz budžeta, a time i cijelog budžeta, slaboj organizaciji informisanja, ali i neznanju građana o načinima za dobijanje informacija.

13. Da li budžetska sredstva doživljavate kao svoja? DA NE

19,4% ispitanih, budžetska sredstva doživljava kao svoja, dok 77,1% nema taj doživljaj. Od 33 ispitanika koji su pozitivno odgovorili, njih 11 je dalo pozitivan komentar tipa: „dio sam ovog grada samim tim i budžeta“, „plaćam porez pa je u budžetu i moj novac“, „primam platu iz budžeta“ i sl. Većina ispitanika koji su na ovo pitanje odgovorili sa NE nije davala komentare. Od 131 koji su zaokružili NE 36 je dalo komentar, znači svega 27%. Komentari odslikavaju doživljaj ispitanika da nemaju koristi od bužeta i da se budžetska sredstva ne koriste za rješavanje životnih pitanja građana. Odgovarajući na ovo pitanje nezaposleni su se skoro 100% odlučivali za negativan komentar dok su zaposleni bili umjereniji – 40% je dalo pozitivan, a 60% negativan komentar. Takođe, postoje razlike u stepenu obrazovanja: osnovno i III st: 0%-DA i 100%- NE, SSS: 16% -DA i 84% -NE, VSS: 28%-DA i 72% -NE.

Što se tiče žena, većina tj. 82% ispitanih ne doživljava budžetska sredstva kao svoja. Najčešći komentar je bio da ne vide nikakvu ličnu korist od bužeta ili da im sredstva iz budžeta ne pomažu u rješavanju životnih i egzistencijalnih pitanja. Od 30 navedenih komentara samo je 5 bilo pozitivnih. Napr.-sve što se uradi i završi smatram i svojim uspjehom; -primam platu; -zato što od njega zavis i moja plata; -radi kvalitetnijeg načina življenja;-jer primam platu iz tog budžeta. U ovoj grupi pozitivnih odgovora bilo je tri žene sa VSS, jedna sa VŠ, i jedna sa srdnjom spremom. Od ovih pet, četiri su zapošljene, a nezapošljena ispitanica je sa visokom

spremom. Dakle, opet imamo situaciju u kojoj se ističe više poznavanja i pozitivnog odnosa prema budžetskim sredstvima od strane onih koji imaju više obrazovanja. One su te koje mogu učestvovati u davanju prijedloga za programe i projekte, i koje mogu biti fokus grupa za dobijanje više informacija o tome kako i šta treba uraditi za približavanje budžeta onima kojima je namijenjen. U konkretnom slučaju to znači, da nakon dobijanja pravih imputa od ove grupe treba osmisliti rad posebno sa ženama sa seoskog i prigradskog područja.

14. Da li mislite da bi se budžet mogao pravednije iskoristiti?

DA NE

Na poslednje pitanje u upitniku 77,6% ispitanika je odgovorilo sa DA, a 14,1% sa NE. Ispitanici koji su odgovorili sa NE nisu davali primjere, što je bilo i za očekivati. Od 132 ispitanika koji su zaokružili DA svega 46 (35%) je napisalo na koji način bi budžet mogao biti pravedniji. Komentari se mogu svrstati u dvije grupe: jedne u kojoj se prijedlozi uglavnom tiču poboljšanja infrastrukture grada, novih saobraćajnica, uređenja gradskih površina i sl. U drugoj grupi su komentari u kojima se predlažu razni društveni i socijalni programi: socijalna davanja za najugroženije građane, stipendije za talentovane učenike, sportiste, ulaganje u razvoj mjesnih zajednica van gradskog centra, izgradnja stanova, za razvoj NVO i drugih projekata itd. Od 46 datih komentara većina spada u drugu grupu – 37, i u prvoj grupi je 9 komentara. Komentare koji se tiču infrastrukture su davali isključivo muškarci, a žene su se većinom odlučivale da društvene i socijalne programe, npr:

- da se više uloži u parkove, škole i sportske terene,
- Sutomore nema autobusku stanicu, nema kolektor za prečišćavanje otpadnih voda koje se ulivaju direkto u more, ulice u naseljima uske i neuređene,
- pojedinim radnicima povećati plate,

-
- poboljšati život ostalih ljudi, riješiti nezaposlenost,
 - za moguća kreditiranja i pomoć nezaposlenima,
 - za stvarne potrebe grada, - pa da se ta svota novca podijeli pošteno, da radnici dobijaju malo veće plate i redovne, moglo bi se pričati danima,
 - izgraditi azil za napuštene životinje,
 - mislim da bi se malo više moglo pomagati građanima kojima je to potrebno,
 - ne znam, - uvijek bi moglo pravednije,
 - ulagati u razvoj i u periferiju grada, kao i u centar,
 - za kulturu,
 - ulaganjem u kulturu, da se oslušnu problemi svakog naselja ili zajednice jer je to u korist svima,
 - ne mogu da odgovorim jer ne učestvujem u planiranju budžeta,
 - nemam trenutno nikakav primjer, nemam komentar,
 - na normalne puteve i stanove, a ne u džepove predsjednika, potpresjednika i gradonačelnika,
 - da se više da za studente, stipendije i sl.,
 - trebalo bi novac ulagati više u projekte koji se tiču egzistencijalnih pitanja,
 - da daju meni koju paru,
 - da se uradi nešto što je od koristi za sve građane,
 - smatram da se ne odvaja adekvatan dio za obrazovanje i kulturu,
 - za kulturu, sport, manje betonske površine, zdravlje.

Prilikom odgovora na ovo pitanje žene su se u 92% odlučivale za DA, a muškarci u 70%. Za razliku od prethodnog pitanja na ovom su visokoškolski bili kritičniji od ostalih: 92% VSS je odgovorilo DA, 79% SSS je odgovorilo DA i 69% osnovno i III stepen obrazovanja je odgovorilo DA.

ZAKLJUČCI

- Evidentna je slaba informisanost ispitanika/ca o osnovnim pojmovima vezanim za strukturu budžeta i proces njegovog donošenja. Činjenica je da su žene pokazale više interesovanja od muškaraca da saznaju odakle opštinski budžet i šta sa njim. Najbitnije je to da žele da saznaju. Zato ih u tome treba i podržati, a dati naglasak na činjenicu da one utiču na odluke gdje i kako će se ulagati novac, što će im skrenuti pažnju i pokazati koliko su važne u procesu.
- Istovremeno se nameće pitanje da li je proporcionalan stepenu neinformisanosti i stepen svijesti o značaju budžeta za svakodnevni život građana/ki i rješavanje njihovih lokalnih problema, ali i dijela osnovnih ljudskih prava, u čemu je posebno bitno obratiti pažnju na segment ženskih prava, odnosno pitanje jednakih mogućnosti.
- Kristalno jasno je da ni jedno pitanje sa značajnim akcentom na rodnu dimeziju budžeta nema pozitivan odgovor u smislu spoznaje o potrebama, svijesti o mogućnostima i načinu učešća u procesu donošenju budžeta, kao i njegove krajnje raspodjele, tj sadašnje stanje rodne dimenzije budžeta se može okarakterisati kao njeno nepostojanje ni u tragovima.

PREPORUKE ZA DALJE AKTIVNOSTI

S obzirom na očiglednu nisku informisanost oko načina donošenja i trošenja budžeta, neophodno je:

- organizovati niz edukativnih skupova (najefektnija je forma jednodnevne radionice) sa ciljem informisanja, ali i podizanja svijesti o značaju rodno budžeta. Ciljna grupa: zaposleni/e u lokalnim i državnim službama, poreskoj upravi, odbornici/e, novinari/ke lokalnih i nacionalnih medija, političari/ke i slično, a posebno žene sa seoskih i prigradskih područja.
- U istu svrhu poželjno je i dizajnirati i štampati Priručnik o rodnom budžetiranju, koji bi, koristeći jednostavnu terminologiju na jasan način definisao osnovne pojmove, ali i neophodne aktivnosti vezane za budžet, zatim alatke za njegovo orodnjavanje, naročito u fazi planiranja. Ciljna grupa: zaposleni/e u lokalnim i državnim službama, poreskoj upravi, odbornici/e, novinari/ke lokalnih i nacionalnih medija, političari/ke, a posebno žene sa seoskih i prigradskih područja.
- Simulacija javne rasprave o lokalnom budžetu, sa akcentom na davanje rodne dimenzije svakoj mogući budžetskoj liniji, kako bi se podigao nivo znanja, ali i motivisanost za veće i aktivnije učešće građana/ki na javnim raspravama na ovu (ali i druge teme), sa čime bi se postigla najmanje 2 rezultata: podizanje rodne svijesti i motivisanje građana/ki da uzmu direktno učešće u procesu donošenja odluka, što ovaj nivo pristupa Crne Gore Evropskoj uniji nedvosmisleno zahtijeva. Ova izuzetno efektivna metoda treba biti realizovana u svakoj crnogorskoj opštini.

RODNA ANALIZA BUDŽETA OPŠTINE BUDVA - dotacije NVO i sportskim klubovima-

1. OPŠTI PODACI O OPŠTINI BUDVA

Opština Budva zahvata središnji dio Crnogorskog primorja. Ima površinu od 122 km² (manje od 1% prostora Crne Gore) sa prepoznatljivim djelovima: obalni pojas dužine 38,1 km (13,6% obale Crne Gore) i neposredno brdsko-planinsko zaleđe ogranaka Lovčena okrenutog prema moru.

Na teritoriji opštne Budva, koja obuhvata 45 naselja, prema posljednjim zvaničnim podacima Zavoda za statistiku iz 2003. godine, živi 15 909 stanovnika (2,6% od ukupnog stanovništva Crne Gore), od kojih je prema etničkoj ili nacionalnoj pripadnosti najviše Crnogoraca – 7 211, odnosno 45,33% ukupnog stanovništva opštine Budva. Najzastupljenija vjeroispovijest je pravoslavna – 14 142 stanovnika, odnosno 88,9% ukupnog stanovništva.

Na osnovu podataka Zavoda za statistiku Crne Gore, gustina naseljenosti u Budvi je 130 stanovnika po km², dok je prirodni priraštaj 104,

a vitalni indeks (odnos između novorođenih i umrlih) – 1,9. Na teritoriji ove opštine prosječni broj lica u jednom domaćinstvu je 3.

Prema **podacima Zavoda za zapošljavanje** ukupan broj zaposlenih lica u opštini Budva u 2007. godini bio je 8323, od čega je 4249 muškaraca (51%) i 4074 žena (49%). Ukupan broj nezaposlenih osoba koje traže posao u Budvi je 553, od toga 262 muškarca i 291 žena¹.

Prema podacima Centra za socijalni rad, **broj korisnika materijalnog obezbeđenja** u opštini Budva u 2009. godini je 93, od čega je 25 muškarca i 68 žena.

2. OSNOVNI PODACI O OPŠTINI I SAVJETU ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA

Situacija u opštini Budva 2009. godine – ako posmatramo zastupljenost žena u opštini Budva kroz strukturu odbornica, potpredsjednica opština, imenovanih za rukovodeće funkcije u opštinskim Komisijama i Sekretarijatima, kao i na funkcijama direktorica javnih ustanova i preduzeća i predsjednica Upravnih odbora javnih ustanova, situacija je slijedeća:

- U lokalnom parlamentu, od ukupno 32 odbornika, 25 je muškaraca i 7 žena, odnosno 21,87 %.
- Sekretar Skupštine Opštine Budva je žena
- Predsjednik Skupštine Opštine Budva je muškarac
- Predsjednik i potpredsjednici Opštine Budva su muškarci
- Šef kabineta predsjednika Opštine Budva je žena

¹ Podatak za 2009. godinu

- Glavni administrator Opštine Budva je žena
- Načelnik Službe Glavnog administratora je žena
- Od ukupno 6 sekretara Sekretarijata samo je jedna žena.
- Načelnik Komunalne policije je muškarac
- Načelnik Službe zaštite je muškarac
- Direktor Informacionog centra je muškarac
- U opštini Budva danas postoji i radi 13 javnih ustanova. Žene su rukovodioci samo dvije ustanove, dok su na čelu upravnih odbora ovih ustanova samo muškarci.

Broj žena na hijerarhijski visokim mjestima u profesijama direktno je proporcionalan poziciji koju žene zauzimaju u društvu. Sporo mijenjanje tih brojki samo nas upozorava na otpor koji društvo pruža promjeni postojećeg stanja.

Skupština opštine Budva je na sjednici održanoj 13. maja 2010. godine donijela Statut opštine Budva u kojem je, između ostalog, u članu 41 predviđeno da Skupština opštine Budva ima sljedeća radna tijela: odbore i savjete kao stalna i komisije kao povremena radna tijela. Formirano je 7 odbora:

- Odbor za statut i propise – od 7 članova dvije su žene i 5 muškaraca
- Odbor za izbor i imenovanja – ukupno 7 članova, od toga 2 žene i 5 muškaraca
- Odbor za finansije, privredu i razvoj - ukupno 7 članova, od toga 3 žene i 4 muškarca
- Odbor za planiranje i uređenje prostora - ukupno 5 članova, od toga 1 žena i 4 muškarca
- Odbor za komunalno-stambenu djelatnost - ukupno 5 članova (5 muškaraca)

-
- Odbor za društvene djelatnosti - ukupno 5 članova, od toga 1 žena i 4 muškarca
 - Odbor za međuopštinsku i međunarodnu saradnju - ukupno 5 članova, od toga 1 žena i 4 muškarca

i 6 savjeta:

- Savjet za ravnopravnost polova - ukupno 7 članova i sve su žene.
- Savjet za vjerska pitanja - ukupno 7 članova, od toga 2 žene i 5 muškaraca
- Savjet za prevenciju bolesti zavisnosti - ukupno 7 članova, od toga 4 žene i 3 muškarca
- Savjet za predstavke i pritužbe - ukupno 5 članova, od toga 3 žene i 2 muškarca
- Savjet za zaštitu životne sredine - ukupno 5 članova, od toga 2 žene i 3 muškarca
- Savjet za davanje predloga naziva naselja, ulica i trgova - ukupno 7 članova, od toga 1 žena i 6 muškaraca.

3. PLANIRANJE BUDŽETA

Proces izrade budžeta opštine počinje davanjem budžetskog uputstva od strane predsjednika opštine potrošačkim jedinicama (korisnicima budžeta) za dostavljanje zahtjeva za budžetskim sredstvima., koji treba da sadrže primitke po vrstama i izdatke po ekonomskoj klasifikaciji iz njihove nadležnosti. Nakon planiranja sredstava od strane nadležnog sekretara, plan se dostavlja Sekretarijatu za finansije, gdje se razmatra na kolegijumima sekretara i predsjednika, potpredsjednika. Nakon urađenog nacрта Budžet se iznosi na javnu raspravu, kako bi građani imali

uvid u isti. Organizuju se javne rasprave po mjesnim zajednicama i primjedbe građana koji utiču da se izmijeni, dopuni ili ukine neka stavka u Budžetu. Na javnim raspravama učestvuje veoma mali broj žena ili nijedna, jer su u mjesnim zajednicama ili na zborovima građana većinom muškarci, tako da konkretnih prijedloga od strane žena nema, što se može vidjeti u izvještaju o sprovedenoj javnoj raspravi.

RODNA ANALIZA BUDŽETA

Stvaranje i analiza budžeta iz rodne perspektive je relativno novi pristup unaprjeđivanju rodne ravnopravnosti. Rodno osjetljivi budžet je onaj budžet koji daje pozitivan odgovor na pitanje *jesu li potrebe i interesi žena uključeni* u njega. On ukazuje na različitost potreba, prava i obaveza koje žene i muškarci imaju u društvu. **Cilj rodne analize budžeta** nije povećanje budžeta ili iznosa za pojedine njegove stavke, nego njegove kvalitativne promjene, te postavljanje novih i pravednijih prioriteta.

3. 1 Pojedinačna analiza budžetskih stavki iz rodne perspektive

Analiza budžeta Opštine Budva za 2009. godinu usmjerena je samo na pojedine segmente izvršenja budžeta odnosno rashoda koji, iako za sada nedovoljno vidljivo, u sebi sadrže ili mogu imati i rodnu komponentu. S tim u vezi smo posebno analizirali sljedeće pozicije:

- dotacije nevladinim organizacijama
- dotacije sportskim klubovima

3.1.1 Analiza: Dotacije nevladinim organizacijama

Na području opštine Budva registrovano je oko 90 NVO. Žene su predsjednici 30 NVO, što čini 33,33%.

Odlukom o budžetu Opštine Budva za 2009. godinu, za dotacije nevladinim organizacijama (NVO), organizaciona klasifikacija 031, ekonomska klasifikacija 43121, funkcionalna klasifikacija 0840, planirana su sredstva u iznosu od 100.000 € (sto hiljada eura), što čini 0,092% ukupno planiranih budžetskih sredstava. Sredstva su raspodjeljena na 40 NVO, od kojih su 5 tradicionalne NVO (folklorne i karnevalske grupe) i samo jedna ženska NVO.

Odlukom o budžetu Opštine Budva za 2010. godinu, za dotacije nevladinim organizacijama, organizaciona klasifikacija 031, ekonomska klasifikacija 43121, funkcionalna klasifikacija 0840, planirana su sredstva u iznosu od 100.000 €, što čini 0,161 % od ukupnih budžetskih sredstava.

Raspodjela sredstava nevladinim organizacijama regulisana je *„Odlukom o kriterijumima i načinu raspodjele sredstava namijenjenih finansiranju NVO i regulisanju statusa tradicionalnih NVO u opštini Budva“* („Sl. list Opštine Budva“ br. 6/04, broj Odluke 0101-1701/1-04). Odlukom je propisano da se Komisija prilikom odlučivanja o prijavama rukovodi prvenstveno sljedećim kriterijumima:

- obavezna zastupljenost javnog interesa (afirmacija sredine i doprinos razvoju u određenoj oblasti)
- fizibilnost projekta, odnosno konkretnost programa
- osposobljenost nosioca
- transparentnost i mogućnost praćenja realizacije
- mogućnost medijske prezentacije i projektne saradnje sa međunarodnim sektorom. Takođe je propisano da Komisija prilikom odlučivanja posebno cijeni kontinuitet u radu, značaj i dosadašnje rezultate rada nevladine organizacije.

Sredstva planirana u bužetu opštine za finansiranje rada nevladinih organizacija raspoređuju se prvenstveno za organizacije koje kroz svoju

aktivnost njeguju i razvijaju tradiciju i kulturu, zaštitu kulturne baštine, razvoj u domenu urbane kulture, socio-humanitarne ciljeve, ekologiju i zaštitu zdravlja stanovništva, podstiču multikulturalni i multietnički sklad, edukaciju i informisanje, a imaju sjedište u opštini Budva. Izuzetno sredstva se mogu odobriti i nevladinim organizacijama sa sjedištem van Budve ukoliko svojom djelatnošću doprinose ostvarivanju interesa ovog područja.

Zbog posebnog doprinosa razvoju kulture, kontinuiteta u radu, dostignutih dometa i značaja za prezentaciju grada, kao i doprinosa multikulturalnom skladu na području opštine u izuzetno dugom periodu djelovanja, tradicionalnim nevladinim organizacijama se ovom odlukom status reguliše na poseban način, u kom cilju se predviđa namjensko izdvajanje sredstava iz Bužeta opštine Budva u visini od 40% ukupnih sredstava opredijeljenih za nevladine organizacije. Tradicionalne NVO su: „Kanjoš“ (folklorna grupa); K.U.C. „S. M. Ljubiša“ (folklorna grupa); „Budvanska mladost“ (folklorna grupa); „Harmonija“ (ženska horska grupa) i „Feštađuni“ (karnevalska grupa).

U cilju raspodjele sredstava opština *raspisuje konkurs* koji se objavljuje putem lokalnih i drugih sredstava javnog informisanja. Zainteresovane NVO uz prijavu na konkurs dostavljaju projekat s kojim konkurišu (nije propisana forma predloga projekta, odnosno ne postoji tipski formular za prijavu projekta). Komisija svojom odlukom definiše pojedinačno odobrene iznose sredstava. Komisiju za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama imenuje predsjednik opštine. Komisija ima sedam članova, tri žene i četiri muškarca. Na **konkurs u 2009. godini** konkurisale su 53 NVO. Komisija je odobrila sredstva za 40 projekata. Na **konkurs u 2010. godini** sa svojim projektima konkurisale su 54 NVO. Komisija je odobrila sredstva za projekte 42 NVO. Nvladine organizacije koje

su se prijavile na konkurs imaju obavezu da podnesu program rada i izvještaj o utrošku dobijenih sredstava, tako da je njihovom analizom bilo moguće preispitati utrošak dodijeljenih sredstava sa stanovišta rodne ravnopravnosti.

Zaključak:

Kada je u pitanju pozicija za finansiranje rada NVO utvrđeno je da:

- sredstva NVO za realizaciju projekata su obuhvaćena budžetom, dodjeljuju se putem javnog konkursa po unaprijed poznatim pravilima i procedurama, pri čemu NVO konkurišu konkretnim projektima za sredstva, a one koje ih dobiju realizuju projekte i izvještavaju o utrošku dobijenih sredstava
- tradicionalnim nevladinim organizacijama se „*Odlukom o kriterijumima i načinu raspodjele sredstava namijenjenih finansiranju NVO i regulisanju statusa tradicionalnih NVO u opštini Budva*“ status reguliše na poseban način, tako što se predviđa namjensko izdvajanje sredstava iz Bužeta opštine Budva u visini od 40% ukupnih sredstava opredijeljenih za nevladine organizacije

Sobzirom da među odobrenim projektima dominiraju projekti iz oblasti turizma, zaštite životne sredine, pomoći osobama sa invaliditetom, može se reći da projekti naizgled nisu rodno nesenzitivni, odnosno može se očekivati da će njihova realizacija doprinijeti ostvarivanju podjednakog uticaja na žene i muškarce. Navedeno mišljenje je na nivou pretpostavke, pošto su od 40 NVO kojima su sredstva odobrena, samo dvije NVO u opisu projekta navele ciljne grupe.

PREPORUKE:

- odrediti prioritete lokalne samouprave, odnosno oblasti koje opština želi posebno da podrži
- preispitati odluku o raspodjeli sredstva za nevladine organizacije, po kojoj je tradicionalnim NVO (5 NVO) na raspolaganju 40% budžetom planiranih sredstva, a preostalih 60% sredstava je na raspolaganju ostalim NVO kojima je odobren projekat, kojih je u 2009. godini bilo 40, a u 2010. godini 42 NVO.
- Da bi se obezbijedila rodna senzitivnost, u kriterijume treba uvrstiti da prednost imaju projekti koji jednak uticaj imaju na žene i muškarce, tj. oba pola.
- Da bi se obezbijedila sigurnija rodna senzitivnost projekata, odnosno njihova procjena, a kasnije i praćenje, potrebno je projektnim formularom definisati ciljne grupe sa specifičnim zahtjevom da se efekti projekta opišu posebno za žene, a posebno za muškarce.

3.1.2 Analiza: dotacije sportskim klubovima i transferi za sport

Odlukom o budžetu Opštine Budva za 2009. godinu predviđena su sredstva za dotaciju sportskim klubovima i organizacijama radi podsticanja i unaprjeđenja razvoja sporta, kao i za redovno obavljanje djelatnosti klubova. Sportski klubovi su bili dužni da dostave svoje programe rada i troškovnike, kao i pregled ostvarenih rezultata u prethodnoj godini. Komisija za dodjelu sredstava sportskim klubovima je izvršila raspored obezbijedenih sredstava u iznosu od 88% sredstava obezbijedenih u budžetu. Ostala, neraspoređena sredstva se mogu koristiti za: individualne sportiste, sportske manifestacije i učešće radnika opštine na radničkim sportskim igrama. Ova sredstva nisu obuhvaćena

ovom analizom. Komisija za dodjelu sredstava sportskim klubovima radi u sastavu od 5 članova, svi su muškarci.

Rješenjem o dodjeli sredstava sportskim klubovima za 2009. godinu, broj 001-783/1 od 25.03.2009. godine dodijeljeno je ukupno 2 196 000,00 €, isplaćeno je 1 887 629,13 €, što je 4,22% ukupnog budžeta koji iznosi 44 659 253,77€. Sredstva su odobrena za 27 klubova i to: 17 klubova sa muškim ekipama, 2 kluba za ženskim ekipama, a ostalo su klubovi sa mješovitim ekipama). Sredstva su odobrena i atletičarki Mileni Milašević.

Osim toga, u opštini Budva postoje i rade dva javna preduzeća čija je osnovna djelatnost organizovanje sportskih takmičenja i drugih sportskih manifestacija i programa koji su od značaja za fizičku kulturu i sport uopšte, a to su: JP „Meditersanski sportski centar“ i JP „Sportsko rekreativni centar Budva“. Kapacitet sportske sale JP „Meditersanski sportski centar“ je u potpunosti iskorišćen za potrebe klubova iz grada, kao i za srednju školu „Danilo Kiš“, koja koristi salu za potrebe fizičkog vaspitanja. Sportski klubovi koji koriste salu JP „Meditersanski sportski centar“ su:

OK „Budvanska rivijera“ - muška ekipa

OK „Budva“ - ženska ekipa

KK „Mogren“ - muška ekipa

KK „Budva“ - muška ekipa

RK „Budvanska rivijera“ - muška ekipa

Gimnastički klub „Budva“ - ženska ekipa,

što znači 4 kluba sa muškom i 2 kluba sa ženskom ekipom.

Težište poslovanja **JP „Sportsko rekreativni centar Budva“** je pružanje usluga sportskim ekipama i građanstvu, odnosno izdavanje kapa-

citeta za sportsko-rekreativne potrebe ekipa i građana. Kapaciteti ovog centra, koji su ograničeni, koriste se uglavnom za potrebe 3 ekipe (muške vaterpolo ekipe, dok su plivačke grupe mješovite) iz grada, i to: Vaterpolo klub „Budva M:tel“, Plivački-vaterpolo klub „Petrovac“ i Plivački-vaterpolo klub „Stari grad“. Kapaciteti bazena su svakodnevno 2 do 3 sata na raspolaganju građanstvu.

Na osnovu Zakona o sportu, Zakona o lokalnoj samoupravi i Statuta Opštine Budva, Skupština Opštine Budva je u 2009. godini donijela *Odluku o kriterijumima za utvrđivanje visine premija i naknada za ostvarene sportske rezultate*, kojom se uređuju kriterijumi za utvrđivanje visine premija i naknada i način njihove isplate sportistima, sportskim ekipama i stručnim sportskim radnicima za sportske rezultate ostvarene u smislu Zakona o sportu. Opština Budva je ocijenila da je opravdano da se vrhunski sportisti, rezidenti opštine Budva, nakon najvećih uspjeha na uvažanim svjetskim takmičenjima, dodatno novčano nagrade kako bi im se, bar djelimično, kompenzovala odricanja tokom uspješne sportske karijere. S obzirom na činjenicu da postoji nedovoljna podrška razvoju ženskog sporta u opštini Budva, ne mogu se očekivati značajniji rezultati ženskih ekipa na takmičenjima, tako da se ova Odluka može smatrati korisnom uglavnom za članove muških sportskih ekipa.

Zaključak:

S obzirom na činjenicu da se dotacije sportskim klubovima u opštini Budva uglavnom odnose na klubove sa muškim ekipama, *dolazimo do zaključka da je u ovom dijelu opštinski budžet izuzetno rodno nesenzitivan, odnosno da odgovara na potrebe samo jednog pola.*

-
- Svi članovi komisije za dodjelu sredstava su muškarci, što može biti presudan razlog da donesene odluke budu rodno nesenzitivne,
 - Primjetna je nesrazmjerna raspodjela sredstava između muških i ženskih klubova, što u ukupnom govori o znatno nižim ulaganjima u ženske sportske klubove,
 - 33 % ženskih i 67% muških klubova koriste usluge dva javna preduzeća čija je osnovna djelatnost organizovanje sportskih takmičenja i drugih sportskih manifestacija i programa koji su od značaja za fizičku kulturu i sport uopšte, što opet upućuje na niže ulaganje u ženske sportske klubove

PREPORUKE:

- **U opštini Budva trebalo bi podržati ravnopravno i ženske sportske klubove i programe koji promovišu bavljenje sportom uz ravnopravno učešće djevojaka,**
- **Neophodno je podržati individualne i rekreativne sportove za koje su one zainteresovane**
- **Trebalo bi u rad Komisije koja odlučuje o dodjeli sredstava uključiti žene**
- **Neophodna je promocija i veće ulaganje u razvoj ženskih sportova.**

Izveštaj uradila:

mr Ljiljana Pjerotić

Lokalna koordinatorka

*Odjeljenja za rodnu ravnopravnost pri Ministarstvu
za ljudska i manjinska prava*

HERCEG -NOVI

RODNA ANALIZA DIJELA BUDŽETA OPŠTINE HERCEG-NOVI

1. OPŠTI PODACI O OPŠTINI HERCEG-NOVI

Opština Herceg-Novi je smještena u priobalnom području, na samom jugozapadu Crne Gore. Prostire se na površini od 235 km². Geografski položaj je izuzetno značajan i atraktivan, jer se pruža između visoke planine Orjen (2895m) i ulaza u Bokokotorski zaliv.

Prema popisu iz 2003. godine Opština Herceg-Novi ima 33.034 stanovnika, od čega je 17.027 ženskog pola odnosno 51,5% i 16.007 muškaraca. Stanovništvo Opštine je etnički mješovitog sastava od kojih je najviše Srba 17.470 tj. 52,9% ukupnog stanovništva Opštine Herceg Novi. Najzastupljenija vjeroispovjest je pravoslavna – 27,785 stanovnika, odnosno 84,1% ukupnog stanovništva. Na osnovu podataka Zavoda za statistiku Crne Gore gustina naseljenosti u Herceg Novom je

141 stanovnika po km2 dok je prirodni priraštaj 13. Na teritoriji Opštine Herceg Novi prosječni broj lica u jednom domaćinstvu je 3.

Prema podacima od Zavoda za zapošljavanje na dan 30.11.2010.god. u Opštine Herceg Novi ukupan broj zaposlenih lica je 12.254 od čega 6.178 muškaraca (50,4%) i 6.076 žena (49,6%). Ukupan broj nezaposlenih je 1.134, od toga 598 nezaposlenih muškaraca ili 53% i nezaposlenih žena 536 ili 47%. Stopa nezaposlenosti iznosi 7,9%.

Na osnovu podataka iz Centra za socijalni rad na dan 31.12.2009. godine ukupan broj korisnika materijalnog obezbjeđenja je 305 korisnika od čega žene čine ukupno 200 (maloljetni korisnici ženskog pola do 18. godina 165 a od 18 godina pa nadalje- ukupno 35 korisnika) dok maloljetnih muškaraca do 18 godina ima ukupno 61 korisnik a od 18 godina pa nadalje ukupno 44 korisnika.

2. OSNOVNI PODACI O OPŠTINI

Organizaciona struktura Opštine Herceg-Novi obuhvata Opštinsku upravu i Skupštinu opštine. Opštinsku upravu čine Predsjednik, Glavni administrator, zamjenik predsjednika, savjetnik predsjednika, služba predsjednika i glavnog administratora, šest sekretarijata, šest uprava – direkcija i službi i tri agencije.

U opštinskim strukturama žene su zastupljene u svim nivoima lokalne uprave. Od 20 zaposlenih, koji imaju status opštinskih funkcionera, 6 su žene, odnosno 30%. Žene su na odgovornim funkcijama i to:

- Potpredsjednika opštine,
- Menadžera,
- Sekretara za urbanizam i građevinarstvo,
- Sekretara sekretarijata za stambeno komunalne poslove,

- Uprave lokalnih javnih prihoda
- Komunalne policije.

Žene su direktori Javne ustanove Biblioteka, Javnog servisa Radio Herceg-Novi i Radničkog univerziteta. U javnim ustanovama kulture, ima ih ukupno 3, žene čine 70% zaposlenih, kao i u Javnom servisu Radio Herceg-Novi. U tri javna komunalna preduzeća i Javnoj ustanovi sportski centar direktori su muškarci. Dakle od 9 rukovodilaca javnih ustanova i preduzeća u 3 su žene rukovodioci, odnosno u 33%. U javnim preduzećima i ustanovama žene obavljaju važne funkcije, ali rijetko direktorske. Zato, žene su najčešće sekretari sa zvanjem diplomiranog pravnika, a redovno šefovi računovodstva i službe budžeta, sa diplomom diplomiranog ekonomiste.

Lokalni parlament ima 35 odbornika od kojih je šest žena, odnosno 17%. Radna tijela Skupštine opštine Herceg-Novi čine **osam odbora** i pet savjeta i to:

1. Odbor za Statut i propise – od 8 članova dvije su žene i šest muškaraca,
2. Odbor za izbor i imenovanja ukupno sedam članova, 3 žene i 4 muškarca,
3. Odbor za Budžet i finansije ukupno sedam članova, od toga 3 žene i 4 muškarca
4. Odbor za turizam i privredni razvoj ukupno 7 članova od toga 1 žena i 6 muškaraca,
5. Odbor za planiranje i uređenje prostora ukupno 7 članova, od toga 2 žene i 5 muškaraca,
6. Odbor za komunalno-stambenu djelatnost ukupno 7 članova, od toga nijedna žena,
7. Odbor za društvene djelatnosti ukupno 9 članova od toga 8 muškaraca i 1 žena

-
8. Odbor za imovinsko-pravna raspolaganja ukupno 7 članova od toga 6 muškaraca i 1 žena.

Savjeti:

1. Savjet za davanje predloga, naziva naselja, ulica i trgova ukupno 5 muškaraca i nijedna žena.
2. Savjet za zaštitu životne sredine od ukupno 5 članova 3 žene i 2 muškarca.
3. Savjet za bezbjednost saobraćaja na putevima ukupno 5 članova, nijedna žena.
4. Savjet za međuopštinsku i međunarodnu saradnju od ukupno 5 članova 3 su muškarca i 2 žene,
5. Savjet za saradnju lokalne samouprave i nevladinih organizacija od ukupno 9 članova, 5 žena i 4 muškarca.,

Konstatacija: Od ukupno 88 mjesta u radnim tijelima Skupštine opštine žene zauzimaju 23 mjesta, odnosno svega 26%.

Za oblast ravnopravnosti polova najznačajniji su Odbor za društvene djelatnosti i Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO. Odbor za društvene djelatnosti razmatra predloge akata koje donosi Skupština, a odnose se na oblast obrazovanja, kulture, informisanja, sporta, primarne zdravstvene zaštite, socijalna pitanja, zaštite porodice, društvene brige o djeci, starima, invalidima, prevenciji narkomanije, delikvenciji... Savjet za saradnju lokalne samouprave sa NVO daje predloge za unapređenje saradnje sa NVO u svim sferama značajnim za poboljšanje života građana i veći uticaj NVO-a na odluke lokalne uprave.

Konstatacija: Skupština opštine Herceg-Novi nema Savjet za ravnopravnost polova, niti je taj Savjet predviđen Satutom Opštine.

PREPORUKA:

Inicirati Izmjene i dopune Statuta Opštine i predvidjeti obavezu imenovanja Savjeta za ravnopravnost polova.

U samoj lokalnoj upravi, ne računajući službu zaštite gdje su isključivo muškarci, od 190 zaposlenih žena je 108 ili 57%. Postoje službe u kojima su sa preko 90% uposlene žene, a to su:

- Uprava lokalnih javnih prihoda – 17 žena od 20 zaposlenih – 92%,
- Sekretarijat za urbanizam i građevinarstvo – 12 žena od 13 zaposlenih,
- Služba mjesnih zajednica – 16 sekretarica po mjesnim zajednicama su žene.

Pregled pokazatelja zastupljenosti žena na rukovodećim funkcijama:
Učešće žena na rukovodećim funkcijama u Lokalnoj upravi (od ukupno 20) = 30%

Učešće žena rukovodilaca javnih ustanova i peduzeća (od ukupno 9) = 33%

Učešće žena u lokalnom parlamentu (od ukupno 35 odbornika) = 17%

Konstatacija: Učešće žena na rukovodećim funkcijama, koje su u nadležnosti Lokalne uprave, je ispod njihovog učešća u strukturi broja stanovnika, koje iznosi 51,5°.

Dakle, procedura izbora lokalnih rukovodilaca nije rodno senzitivna.

PREPORUKA:

Uticati da procenat zastupljenosti žena na rukovodećim funkcijama u Lokalnoj upravi u Herceg-Novom bude približan procentu žena u ukupnoj polnoj strukturi stanovnika.

Zastupljenost žena na rukovodećim funkcijama u ustanovama i biroima pod direktnom nadležnošću države je slijedeća:

- Predsjednica Osnovnog suda je žena, kao i još 4 sutkinje;
- Direktorica Javne predškoleske ustanove je žena;
- Osnovni javni tužilac je žena;
- Direktor direkcije za nekretnine je žena;
- Direktor područne jedinice Fonda zdravstva je žena;
- Direktor Apoteke je žena.

Muškarci se nalaze na čelu slijedećih institucija:

- JZU Dom zdravlja;
- Centar Bezbjednosti PJ Herceg-Novi;
- Fond PIO PJ Herceg-Novi;
- 5 školskih ustanova.

Konstatacija: Od 14 ustanova i područnih jedinica koje su pod direktnom ingerencijom državnih organa u 6 njih rukovodioci su žene, odnosno 43%. Dakle, učešće žena na rukovodećim funkcijama državnih institucija je približno usklađeno polnoj strukturi broja stanovnika.

Od strateških dokumenata Opština Herceg-Novi ima:

- Lokalni ekološki akcioni plan,
- Lokalni plan akcije inkluzije Roma,
- Lokalni plan akcije za razvoj socijalnih usluga za mlade,
- Lokalni plan akcije za osobe sa invaliditetom.

Svi ovi planovi su usvojeni u periodu od novembra 2009. do februara 2010. godine.

Konstatacija: Skupština opštine Herceg-Novi nije donijela „Lokalni plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti“.

Preporuka:

Pokrenuti proceduru za donošenje „Lokalnog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti“.

3. POJEDINAČNA ANALIZA BUDŽETSKIH STAVKI IZ RODNE PERSPEKTIVE

Procedura donošenja Budžeta Opštine Herceg-Novi je slijedeća:

1. Dostavljanje planova prihoda i rashoda od strane službi i potrošačkih jedinica,
2. Priprema radne verzije Nacrta budžeta od strane Sekretarijata za Budžet i finansije,
3. Ramatranje Nacrta budžeta na stručnom kolegijumu Predsjednika,
4. Prosljeđivanje Nacrta budžeta u proceduru,
5. Usvajanje Nacrta Budžeta na Sjednici Skupštine opštine,
6. Javne rasprave o Budžeta po mjesnim zajednicama,
7. Obrada primjedbi i izrada Predloga Budžeta,
8. Usvajanje Predloga budžeta na sjednici Skupštine opštine.

Ove aktivnosti se sprovode tokom novembra i decembra, a u javnim raspravama po Mjesnim zajednicama, kao i elektronskim putem, žene su veoma aktivne, pogotovo aktivistkinje NVO sektora.

Analiza rashodnih stavki Budžeta Opštine Herceg-Novi za 2009. godinu sa aspekta rodne ravnopravnosti može se analizirati kroz slijedeće pozicije:

Dotacije nevladinim organizacijama

U Opštini Herceg-Novi na dan 31.12.2010. god. registrovano je 233 NVO. Žene su predsjednice 68 NVO odnosno 29,20 %.

Raspodjela sredstava NVO regulisana je „Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava nevladinim organizacijama u Opštini Herceg Novi“ („Sl. list RCG“ – op., propisi, br. 13/06) – broj Odluke 01-1-279/06 od 10.03.2006.godine).

– Ovom Odlukom se utvrđuju kriterijumi, način i postupak raspodjele sredstava Budžeta Opštine Herceg Novi opredjeljenih za NVO. Pri opredjeljivanju pojedinačnih iznosa, a shodno Odluci o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava NVO, članovi Komisije se rukovode :

1. Značajem organizacije iz oblasti kulture i umjetnosti u prezentaciji grada,
2. Dosadašnjim rezultatima i realizovanim aktivnostima
3. Jasan i logičan naziv projekta i vezanost projekta za opštinske prioritete
4. Vezanost projekta za opštinske prioritete projektom koji tretira uključivanje marginalizovanih grupa u društvenu zajednicu i specifičnošću i vremenskoj određenosti ciljeva

Komisija naročito nastoji da se predloži što pravednija raspodjela.

Procedura raspodjele sredstava:

1. Predsjednik opštine formira komisiju za raspodjelu sredstava sa mandatom na dvije godine.(Rješenje o imenovanju br.01-1-

243/09)

Postojeća Komisija formirana je 16.04.2009. godine i ima mandat do 16.04.2011. godine. Komisija broji 7 članova i u njoj ima 4 žene.

2. Konkurs za dostavljanje projekata NVO sektora se raspisuje krajem januara svake godine i objavljuje se u dnevnom listu „ Pobjeda“ i lokalnih sredstava javnog informisanja..
3. Stručna služba Sekretarijata za društvene djelatnosti i opštu upravu obrađuje sve primljene projekte i dostavlja ih članovima komisije.
4. Komisija zasjeda u roku od 30 dana od završetka konkursa i donosi odluku o sufinansiranju programa.
5. Stručna služba Sekretarijata donosi rješenja za svakog korisnika sredstava ponaosob i sklapa ugovore o sufinansiranju i realizaciji programa.

Na Konkurs za 2009 godinu prijavilo se 62 NVO. Komisija je u toku utvrđivanja predloga Plana raspodjele sredstava opredjelila za projekte 59 NVO, koje su zadovoljavale uslove propisane Konkursom.

Nevladine organizacije su podijeljene po oblastima djelatnosti:

- I. Organizacije iz oblasti kulture i obrazovanja (njeguju i razvijaju tradiciju i kulturu , zaštitu kulturne baštine grada),
- II. Socio – humanitarne organizacije,
- III. Omladinske organizacije i organizacije žena,
- IV. Organizacije iz oblasti demokratije, ljudskih prava i zaštite životne sredine i zdravlja građana,
- V. Ostale organizacije koje se ne mogu svrstati u prethodne kategorije.

– Budžetom za 2009. godinu za sufinansiranje programa NVO sektora realizovano je 72.000,00€ od planiranih 77.000,00

Za 2010.- godinu Rebalansom budžeta je planirano za sufinansiranje programa NVO sektora 75.000,00€ i taj iznos će se u potpunosti realizovati.

Organizaciona jedinica za dotacije NVO sektora je 010 – Sekretarijat za društvene djelatnosti, ekonomska klasifikacija 431210, a funkcionalna klasifikacija 0.

- Kada se uporede NVO koje za ciljnu publiku čine isključivo žene (ukupno 9 NVO) po Konkursu u 2009 godini dobile su 9.900 eura (12,8%), a
- NVO gdje su isključivo muškarci (ukupno 10 NVO) opredjeljeno je 7.100 eura odnosno 9,2 %.
- 23 NVO gdje su žene predsjednice odnosno lica za zastupanje po Konkursu u 2009 godini su dobile 34.000 eura (44,1%)

Dotacije sportskim društvima

Sredstva za sport se raspodjeljuju u skladu sa Odlukom o kriterijumima i načinu sufinansiranja programa u sportu, koju je donijela Skupština opštine Herceg-Novi 2006. godine.

Procedura raspodjele sredstava:

1. Klubovi krajem godine dostavljaju izvještaje o aktivnosti u protekloj godini sa finansijskim izvještajem.
2. Sekretarijat obrađuje podatke i priprema Informaciju.
3. Skupština usvaja informaciju za proteklu godinu.
4. Komisija donosi plan raspodjele sredstava za slijedeću budžetsku godinu.
5. Sekretarijat dostavlja rješenja klubovima o raspodjeli sredstava.

Komisija je sastavljena od struktura iz lokalne uprave i broji 5 članova. Svi su muškarci.

– Za sport je iz Budžeta za 2009. godinu izdvojeno 454.000,00€, od čega samo za troškove i aktivnosti Plivačkog vaterpolo kluba „Jadran“ 244.000,00€. U okviru plivačke sekcije PVK „Jadran“ dominiraju takmičarke, iako je plivanje u ovom klubu prilično zapostavljeno i za njega se odvaja veoma malo sredstava. Za plivanje se raspodjeli 30.000,00€, odnosno 12%. Ostalih 88% ide za vaterpolo, koji je u ovom klubu isključivo muški sport. Znači da u ovom klubu prioritet imaju sportisti muškog pola.

U Opštini ima još blizu 50 registrovanih sportskih društava. Za njih je iz Budžeta za 2009. godinu uplaćeno 210.000,00€. Isključivo ženski klubovi su:

<i>Naziv kluba</i>	<i>iznos</i>	<i>% učešća</i>
Ženski košarkaški klub „Herceg-Novi,	21.070,00€	10%
ŽKK „Kastelnovo“,	6.500,00€	3,1%
Odbojkaški klub „Herceg-Novi“	2.550,00€	1,21%
Rukometni klub „Maestral“.	2.500,00€	1,20%

Dakle, od 50 sportskih kolektiva, njih 4 su isključivo ženski (8%), 1 (PVK JADRAN) ima žensku plivačku ekipu, dok je 45 klubova su isključivo muški.

Takođe, na području naše opštine aktivno rade i tri fitness kluba za žene, koji imaju veliki broj članica. Prema podacima, ovim oblikom rekreacije se bavi blizu 300 žena, mahom srednje dobi.

Zaključak: u dijelu sufinansiranja programa u sportu Budžet je izuzetno rodno nesenzitivan, odnosno odgovara potrebama samo jednog pola.

PREPORUKA:

Treba kroz budžetsku politiku i kroz Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti, stimulisati masovnije uključene ženske populacije u sportske aktivnosti.

Herceg-Novi, 30.11.2010. godine.

Grubor-Božović Branka

RODNA ANALIZA DIJELA BUDŽETA KOJA SE ODNOSI NA DOTACIJE NEVLADINIM I SPORTSKIM ORGANIZACIJAMA U OPŠTINI NIKŠIĆ (radna verzija)

OPŠTI PODACI O OPŠTINI NIKŠIĆ

Nikšić se nalazi u istoimenom kraškom polju u sjeverozapadnom dijelu Crne Gore. Nikšićka opština, je najveća u Crnoj Gori, zahvata površinu od 2065 km², što čini 14,95% njene teritorije.

Po zadnjem popisu stanovništva iz 2003 godine, broj stanovnika u opštini Nikšić iznosio je 75.282, od toga 38.113 žena ili 50,63%, i 37.169 muškaraca ili 49,37%. U odnosu na predhodni iz 1991 godine (74.7069) to je neznatno povećanje, pa u kretanju broja stanovnika Nikšić doživljava stagnaciju.

U osvit civilizacije na ovom su prostoru živjeli Iliri, Rimljani, Istočni Goti, pa Sloveni od VI vijeka pa se i naziv grada mijenjao Anderba, Anagastum, Onogošt a današnje ime grad je dobio po plemenu Nikšići.

Nikšić je grad sa razvijenom metalurgijom, metaloprerađivačkom, prehrambenom i drvnom industrijom.

Podaci iz Zavoda za zapošljavanje – Biro rada Nikšić od 11.09.2009 godine govore da je stopa nezaposlenosti 10,31% i da posao traži 3.310 lica od toga 1.667 muškaraca i 1.643 žena ili u procentima 50,38% muškaraca i 49,62% žena. Kada je u pitanju dužina čekanja na posao tu žene imaju negativnu prednost jer 12% žena čeka posao duže od 3 godine.

Prema podacima Centra za socijalni rad za oktobar mjesec 2009 godine, korisnika materijalne pomoći i obezbjeđenja ima 4.430, od toga 2.404 žena ili 54,27% i 2.026 muškaraca ili 45,73%.

OSNOVNI PODACI O OPŠTINI I SAVJETU ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Situacija u opštini Nikšić- ako posmatramo zastupljenost žena u opštini Nikšić kroz strukturu odbornika/ca, rukovodećih mjesta u sekretarijatima, direkciji, službama, stručnim službama, kao i na funkcijama direktorica javnih preduzeća i ustanova i predsjednica upravnih odbora javnih preduzeća, situacija je sljedeća:

Skupštinu čini 41 (četrdeset jedan) odbornik/ca. Od toga broja je 36 odbornika ili 87,80% i 5 (pet) odbornica ili 12,20%.

Lokalna uprava ima 15 sekretarijata, službi . stručnih službi, direkcija a od toga broja 7 (sedam) žena je na rukovodećim mjestima ili 46,67%.

Predsjednica Skupštine opštine Nikšić je žena.

Javnih preduzeća ima 6 (šest) i muškarci su na rukovodećim mjestima, ili 100%.

Javnih ustanova ima 5 (pet) a 1 (jedna) žena je na rukovodećem mjestu ili 20%.

U Turističkoj organizaciji na rukovodećem mjestu je žena.
Radnih tijela Skupštine čine 6 odbora, 6 savjeta i 2 etičke komisije .
Savjet za rodnu ravnopravnost u opštini Nikšić je osnovan 30. marta 2007 godine. Savjet ima 5 (pet) članova/ca i sve su žene, ili 100%.

POJEDINAČNA ANALIZA BUDŽETSKIH STAVKI IZ RODNE PERSPEKTIVE

Analiza budžeta opštine Nikšić, usmjerena je samo na pojedine segmente izvršenja budžeta odnosno rashoda koji, iako za sada nedovoljno vidljivo, u sebi sadrže ili mogu imati i rodnu komponentu. S tim u vezi smo posebno analizirali sljedeće pozicije:

- Dotacije nevladinim organizacijama (za 2009 godinu)
- Dotacije za sport (Sekretarijata za sport za 2010 godinu)

Analiza : Dotacije nevladinim organizacijama (po konkursu)

Budžet opštine Nikšić:

Planirani iznos Budžeta za 2009 godinu je 38.419,415.72€, a rađen je rebalans budžeta i on je 28.712,132,00€. Budžet po završnom računu ostvaren je u iznosu od 16.629,391,20€.

Izvori prihoda:

Najveći izvori prihoda su: porezi, lokalni porezi, naknade, donacije, transferi, takse.

Planiranje budžeta:

Krajem godine Sekretarijat za privredu i finansije dostavlja dopis sekretarijatima, službama, stručnim službama, direkciji, javnim preduzećima i ustanovama, da planiraju sredstva za narednu godinu. Nakon planiranja sredstava od strane nadležnih organa, planovi se dostavljaju Sekretarijatu za privredu i finansije, gdje se razmatraju. Nakon čega se uradi nacrt Budžeta i objavljuje se javna rasprava u trajanju od 15 dana u lokalnim medijima i na oglasnoj tabli Građanskog biroa. Organizuje se javna tribina na kojoj prisustvuje vrlo mali broj zainteresovanih građana, privrednih društava, uopšte korisnika Budžeta.

Planiranje aktivnosti:

U okviru Službe predjednika opštine Nikšić planiraju se sredstva za nevladine organizacije po konkursu.

Planirana sredstva u Budžetu za 2009 godinu, za nevladine organizacije po konkursu, su 70.000,00€ a do sada je izvršeno 6.700,00€.

Konkurs za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama za 2009 godinu raspisan je 17. Aprila 2009 godine.

Nakon raspisivanja Konkursa, komisija poziva učesnike (Dan otvorenih vrata) da ih informiše o načinu, uslovima konkurisanja i odgovara na pitanja zainteresovanih.

Raspodjela sredstava nevladinim organizacijama regulisana je ***Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava nevladinim organizacijama*** (Sl. List RCG- opštinski propisi br. 37/ 2003) i članom 26 g Zakona o nevladinim organizacijama.

Sredstva planirana Budžetom opštine, raspodjeljuju se nevladinim organizacijama čiji projekti afirmišu, pomažu i unapređuju.

- Prostorno – plansko uređenje grada
- Očuvanje i unapređenje životne sredine
- Kulturne potencijale i kulturne posebnosti grada
- Transformaciju javnih službi opštine
- Transformaciju organa lokalne uprave i službi u savremene centre pružanja usluga - centre orjentisane ka građanima
- Rješavanje potreba omladine, nezaposlenosti, izbjeglica, osoba sa posebnim potrebama i starih osoba i sve građanske inicijative, posebno na socijalnom planu
- Razvoj malog i srednjg biznisa, distribuciju i protok informacija između nadležnih službi i preduzetnika, kao i između samih preduzetnika
- Razvoj sporta na teritoriji opštine i afirmišu talentovane sportiste
- Promociju grada na širem planu
- Ulogu čovjeka –građanina u društvu, humanizaciju društvenih odnosa posebno među polovima, kulturu dijaloga i njegovanje tolerancije i slično
- Na drugi način afirmišu participaciju građana u procesu odlučivanja i podižu nivo demokratizacije društva u lokalnoj samoupravi

Na osnovu Odluke o raspodjeli sredstava nevladinim organizacijama za 2009 godinu odobrena su sredstva za 36 nevladine organizacije, a prijavilo se 80 organizacija sa 86 projekata. Komisija je eliminisala 3 (tri) predloga projekata jer podnosioci projekata nijesu registrovani kao nevladine organizacije a jedna nevladina organizacija nije dostavila potpunu dokumentaciju.

Komisija za raspodjelu sredstava ima 7(sedam) članova/ca, a od toga broja 4 (četiri) članice ili 57,14%, i 3 (tri) člana, što čini 42,86%.

Komisiju koju su činili predstavnici/e lokalne uprave i nevladinog sektora imala je metodološki jedinstven princip i vodila je računa prevažno da projekti za koje su odobrena sredstva budu u skladu sa Strateškim dokumentima opštine Nikšić i da pokrivaju različite oblasti djelovanja.

Odluka o raspodjeli sredstava objavljena je u dnevnom listu „Pobjeda“ i na web sajtu opštine Nikšić i data je mogućnost da se primjedbe dostave u pisanoj formi u roku od 30 dana.

Komisija u kontinuitetu prati realizaciju programa nevladinih organizacija za koja su odobrena sredstva.

Od 36 (trideset šest) nevladinih organizacija 2 (dvije) su kojima su ciljne grupe žene ili 5,56%. Muškarci su ciljna grupa za 4 (četiri) nevladine organizacije ili 11,11%, dok je za 30 (trideset) organizacija mješovita ciljna grupa ili 83,33% i to su projekti koji imaju uticaja i na muškarce i na žene, pogotovo djecu, mlade ljude i osobe sa invaliditetom.

Za nevladine organizacije kojima je ciljna grupa žene izdvojeno je 3.800,00€ ili 5,43%, dok je za organizacije kojima je ciljna grupa muškarci izdvojeno 6.800,00€ ili 9,71%, a za organizacije kojima je mješovita ciljna grupa izdvojeno je 59.400,00€ ili 84,86%.

Zaključci:

- Mali je broj ženskih nevladinih organizacija kojima su odobrena sredstva.
- Manje je sredstava opredijeljeno za projekte koji su za ciljnu grupu imali žene od projekata od projekata čija je ciljna grupa bila muška populacija.

-
- Oblasti podrške nevladinim organizacijama u jednom segmentu pokazuju potrebu da se rodni aspekt uvrsti u sveukupni program podrške (*Uloga čovjeka – građanina u društvu, humanizaciju društvenih odnosa posebno među polovima, kulturu dijaloga i njegove tolerancije i slično*)
 - Ostale oblasti podrške nemaju rodno senzitivni aspekt

Preporuke:

- Neophodno je raditi na uvođenju principa rodne ravnopravnosti u svim oblastima podrške nevladinim organizacijama tako što će se definisati kriterijumi kojim prednost imaju projekti koji jednak uticaj imaju na oba pola,
- U projektima koji imaju ekonomsku dimenziju (*Razvoj malog i srednjeg biznisa, distribuciju i protok informacija između nadležnih službi i preduzetnika, kao i između samih preduzetnika, npr.*) posebnu pažnju usmjeriti na jednaki akcenat na oba pola,
- Da bi se obezbijedila sigurnija rodna senzitivnost projekata, njena procjena, a kasnije i praćenje, potrebno je **projektnim formularom** definisati ciljne grupe sa specifičnim zahtjevom da se efekti projekta opišu posebno za žene, a posebno za muškarce,

Analiza:Dotacije sportskim klubovima i transferi za sport

Budžet opštine Nikšić:

Planirani iznos Budžeta za 2010godinu je 30.660,800,00€, ali je u toku priprema rebalansa budžeta.

Izvori prihoda:

Najveći izvori prihoda su: porezi, lokalni porezi, naknade, donacije, transferi, takse.

Planiranje budžeta:

Krajem godine Sekretarijat za privredu i finansije dostavlja dopis sekretarijatima, službama, stručnim službama, direkciji, javnim preduzećima i ustanovama, da planiraju sredstva za narednu godinu. Nakon planiranja sredstava od strane nadležnih organa, planovi se dostavljaju Sekretarijatu za privredu i finansije, gdje se razmatraju. Nakon čega se uradi nacrt Budžeta i objavljuje se javna rasprava u trajanju od 15 dana u lokalnim medijima i na oglasnoj tabli Građanskog biroa. Organizuje se javna tribina na kojoj prisustvuje vrlo mali broj zainteresovanih građana, privrednih društava, uopšte korisnika budžeta.

Planiranje aktivnosti:

U opštinskom Sekretarijatu za sport se planiraju sredstva namijenjena za finansiranje sporta.

Nakon dobijanja dopisa od strane Sekretarijata za privredu i finansije nadležni sekretar planira Budžet za narednu godinu i za ove aktivnosti.

Planirana sredstva u Budžetu opštine Nikšić za sportske aktivnosti i organizacije su 550,000,00€.

Opštinski Sekretarijat za sport donio je odluku o raspodjeli sredstava namijenjenih za finansiranje sporta u Nikšiću za 2010godinu , kojom su utvrđeni uslovi, način i postupak raspodjele sredstava sportskim organizacijama, klubovima i pojedincima.

Polazeći od realnih mogućnosti lokalne uprave, visine izdvojenih sredstava i optimalnih potreba sportskih organizacija prioriteta su dati :

- Finansiranje vrhunskog sporta
- Obezbeđenje prostora za treninge i takmičenja
- Finansiranje školskog sporta
- Finansiranje sportske rekreacije

Od 18 (osamnaest) sportskih klubova (fudbal, košarka, rukomet, odbojka, džudo, karate, atletika, boks, biciklizam, kuglanje, tenis, stoni tenis, šah, školski sport- sa školom skijanja) ,imaju 2 (dva) ženska kluba što iznosi 11,11% a opredijeljena sredstva u iznosu od 15.000,00€ ili 2,73%.

Muških sportskih organizacija ima 8 (osam) ili 44,44% i izvojeno je 288.00,00€ ili 52,36%.

Mješovitih sportskih organizacija ima 6 (šest) ili 33,33% i izvojeno je 31.000,00€, ili 5,64%.

Za školski sport (sa školom skijanja) izdvojeno je 45.000,00€ ili 8,18% i za sportsku rekreaciju (pomoć u organizaciji takmičenja), izdvojeno je 1.000€ ili 0,18%.

Za zakup objekata – sala (po predlogu Sekretarijata) izdvojeno je 170.000,00€ ili 30,91%.

Vrhunski rezultati u sportovima se nagrađuju, tako su u ovoj godini donešene Odluke kojima se učestvuje u kupovini stanova za:

- Milorada Gajovića- boks
 - Mrvaljević Srđana- džudo
 - Bojan Kosić- smučanje
 - Boško Drašković- boks
 - Vujović Drago, Blečić Marko i Vujičić Đorđije- planinari
- Planinari su dobitnici nagrade 18. Septembar – dan Opštine

Opština učestvuje u sportskom usavršavanju olimpijskog kandidata atletičarke - Slađane Perunović

Braća Lučić – karatisti su dobitnici novčanih nagrada od Predsjednika Opštine.

Svake godine Sekretarijat za sport u saradnji sa sportskim novinarima bira najbolje sportiste, sportske radnike, sportske organizacije, pedagoge, sportske rekreativce i sportske novinare i dodjeljuju prigodne nagrade.

Zaključak:

U urađenoj analizi budžetskih stavki iz rodne perspektive, može se zaključiti da postoji mali broj ženskih sportskih klubova a samim tim da su opredijeljena i mala finansijska sredstva.

Preporuka:

Pokrenuti aktivnosti na afirmisanju ženskih sportova pa sa tim u vezi i osnivanje ženskih sportskih klubova.

PLJEVLJA

RODNA ANALIZA DIJELA BUDŽETA KOJA SE
ODNOSI NA DOTACIJE NEVLADINIM I SPORTSKIM
ORGANIZACIJAMA U OPŠTINI PLJEVLJA

BUDŽET 2009

Planirano : 12.280.000,00 €

Ostvareno : 10.589.670,81 €

SPORT

Odluka o sufinansiranju sporta
(„Sl.list RCG-opštinski propisi“, br. 15/07
od 24.04.2007.)

Planirano 250.000,00 €

Utrošeno 251.080,33 €

20 sportskih klubova:

4 ženska sportska kluba
12 muških sportskih klubova
4 mješovita sportska kluba
Sportistkinja:474
Sportista: 1376

Sufinansiranje sportskih klubova se vrši na tri načine:

Po zahtjevima klubovima, uplatom na žiro račun
Finansiranjem termina u SC "Ada" za treninge
Finansiranje prevoza sportskih klubova

***Rješenjima za tekuće potrebe kluba uplaćeno:
84.137€***

5.88% ženski sportski klubovi

82.10 % muškim sportskim klubovima

12.02 % mješovitim sportskim klubovima

Za termine treninga u SC "Ada" utrošeno je :
73.900,69 €

10 klubova treniralo (40 % ženskih i 60 % muških)

žene: 51.52 %

muškarci: 48.48%

Za prevoze sportskih klubova utrošeno je:
72.944 €

12 sportskih klubova koristilo prevoz:

1 mješoviti klub: 1.28%

3 ženska kluba: 9.44%

8 muških klubova: 89.31 %

ZAKLJUČCI:

Primjetno je da su žene manje zastupljene u sportskom životu Pljevalja

Za aktivnosti klubova po rješenjima iz Budžeta opštine Pljevlja sredstva se većim dijelom prebacuju muškim klubovima – **82.10 %**

Za termine treninga u SC „Ada“ više finansiraju ženski klubovi – **51.52 %**

Više se odobravaju prevozi za muške sportske ekipe

Ukupno, nesrazmjerno je veće ulaganje u muške sportske ekipe i klubove

PREPORUKE:

- Potrebno je raditi na promovisanju sporta i sportskih aktivnosti među ženskom populacijom radi njihovog većeg uključivanja
- Treba ravnomjernije finansirati aktivnosti sportistkinja i ženskih sportskih klubova

NVO

Odluka o finansiranju nevladinih organizacija
(„Sl.list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 01/08 od
16.01.2008 godine)

Sredstva predviđena Budžetom opštine Pljevlja
za finansiranje nevladinih organizacija
usmjeravaju se za sljedeće **oblasti**:

- socio-humanitarna : 35 %
- kultura, obrazovanje i tradicija: 25 %
- očuvanje životne sredine i zdravlja građana: 15 %
- izgradnja i razvoj lokalne zajednice: 10 %
- turistički potencijal i imidž opštine: 15 %

Na Konkurs za raspodjelu sredstava NVO
prijavljen je 31 projekat.

- 26 odobreno
- 5 odbijeno

Planirana sredstva u iznosu od 45.000 €,
raspoređeno 33.950 €. Sredstva nijesu isplaćivana
usljed nepotpisivanja ugovora sa NVO

Ciljne grupe po projektu:

2 ciljna grupa žene (7.69 %)

4 ciljna grupa muškarci (15.38 %)

20 mješovita ciljna grupa (76.93 %)

Rukovodeća lica:

- 7 organizacija na rukovodećim mjestima žene (26.92 %)
- 19 organizacija na rukovodećim mjestima muškarci (73.08 %)

Za organizacije gdje rukovodeća mjesta imaju žene izdvojeno je 12.700€ (37.40%), a za organizacije gdje su rukovodeća mjesta muškarci je 21.250€ (62.60%)

Za projekte gdje su ciljna grupa žene je izdvojeno je 1.500€ (4.42%), za projekte gdje su ciljna grupa muškarci 5.750€ (16.94%), za projekte gdje je mješovita ciljna grupa dodijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 26.700€ (78.64%)

ZAKLJUČCI:

Za organizacije gdje su ciljna grupa žene izdvojeno je 1.500 € **(4.42%)**, za projekte gdje su ciljna grupa muškarci 5.750 € **(16.94%)**, za projekte gdje je mješovita ciljna grupa dodijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 26.700€ **(78.64%)**

Za organizacije gdje rukovodeća mjesta imaju žene izdvojeno je 12.700€ **(37.40%)**, a za organizacije gdje su rukovodeća mjesta muškarci je 21.250€ **(62.60%)**

Generalno, može se reći da projekti, bilo da su namijenjeni ženama ili su podnešeni od strane NVO na čijim su čelnim pozicijama žene dobijaju manje sredstava od onih koji imaju ciljnu publiku muškarce ili su predati od strane NVO koja je rukovođena muškarcem.

PREPORUKE:

Da bi se obezbijedila rodna senzitivnost, u **kriterijume** treba uvrstiti da prednost imaju projekti koji jednak uticaj imaju na žene i muškarce, tj. oba pola.

Da bi se obezbijedila rodna senzitivnost, u **oblasti** treba uvrstiti da projekti moraju obezbijediti jednak uticaj na žene i muškarce, tj. oba pola.

Da bi se obezbijedila sigurnija rodna senzitivnost projekata, odnosno njena procjena, a kasnije i praćenje, potrebno je **projektnim formularom** definisati ciljne grupe sa specifičnim zahtjevom da se efekti projekta opišu posebno za žene, a posebno za muškarce.

Da bi se obezbijedila bolja raspodjela sredstava u sastav Komisije potrebno je uvrstiti ljude koji su usko povezani sa oblastima koje su u Konkursu.

bilješke

bilješke

bilješke

bilješke

bilješke

bilješke

